

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
Aviz asupra proiectului de lege constituțională pentru
modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova

Nr.4 din 14.10.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.120-122/66 din 04.11.1999

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător-raportor
Constantin LOZOVANU - judecător
Ion VASILATI - judecător

cu participarea grefierului Aliona Balaban, deputatului în Parlament Vladimir Solonari, unul din autorii sesizării, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. c), art. 141 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova și art. 4 alin. (1) lit. c) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință publică materialele prezentate de 39 de deputați în Parlament pentru avizarea proiectului de lege constituțională privind modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova.

Prin decizia Curții Constituționale din 15 iunie 1999 dosarul a fost acceptat pentru examinare și înscris în ordinea de zi.

Având competența de a se pronunța asupra inițiativelor de revizuire a Constituției, audiind informația judecătorului-raportor, argumentele reprezentantului grupului de deputați în Parlament asupra inițiativei de revizuire a Constituției și examinând materialele prezentate,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 18 mai 1999 deputații în Parlamentul Republicii Moldova Dumitru Pulber, Dumitru Paladi, Mihai Ceban, Leonid Zaharia, Grigore Sîrbu, Mihail Camerzan, Gheorghe Duca, Grigore Eremei, Valeriu Ghilețchi, Vasile Șoimaru, Ion Răzlog, Vitalia Pavlicenco, Vasile Nedelciuc, Alexei Siloci, Vitalie Tabunșcic, Ilia Trombițchi, Vladimir Solonari, Mihai Cuceș, Valeriu Muravschi, Anatol Ciobanu, Eugen Rusu, Vasile Untu, Ion Ungureanu, Ala Mindicanu, Ecaterina Mardarovici, Ilie Untilă, Vladimir Ciobanu, Tudor Lefter, Andrei Strîmbeanu, Mihai Cimpoi, Ion Dediu, Mihai Ciorici, Pavel Prodan, Vladimir Reus, Nicolae Dabija, Alexei Tulbure, Vasile Cotună, Valeriu Pleșca au depus la Curtea Constituțională proiectul legii constituționale, în care se propun următoarele modificări și completări în Constituția Republicii Moldova:

Articolul 74 "Adoptarea legilor și a hotărîrilor" se completează cu un alineat nou, alineatul (3), avînd următorul conținut:

(3) Parlamentul examinează proiectele de legi, prezentate de Guvern, și propunerile legislative, acceptate de el, conform ordinii și priorităților stabilite de Guvern, inclusiv în procedură de urgență.

În articolul 102, intitulat "Actele Guvernului", se introduc următoarele modificări și completări:

a) în alineatul (1) după cuvîntul "adoaptă" se introduce cuvîntul "ordonanțe";

b) după alineatul (1) se introduce un nou alineat (2) avînd următorul conținut:

"(2) Ordonanțele se emit în condițiile articolului 106/2"

c) alineatele (2) și (3) devin alineatele (3) și (4).

După Articolul 106 "Exprimarea neîncrederii" se introduc Articolul 106/1 și Articolul 106/2 avînd următorul conținut:

"Articolul 106/1 "Angajarea răspunderii Guvernului"

(1) Guvernul își poate angaja răspunderea în fața Parlamentului asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege.

(2) Guvernul este demis dacă moțiunea de cenzură, depusă în termen de trei zile de la prezentarea programului, a declarației de politică generală sau a proiectului de lege, a fost votată în condițiile articolului 106.

(3) Dacă Guvernul nu a fost demis potrivit alineatului (2), proiectul de lege prezentat se consideră adoptat, iar programul sau declarația de politică generală devine obligatorie pentru Guvern.

Articolul 106/2 "Delegarea legislativă"

(1) În scopul îndeplinirii programului său de activitate Guvernul poate cere Parlamentului permisiunea de a efectua prin ordonanțe în decursul anumitei perioade de timp unele măsuri care fac de obicei parte din domeniul legislației.

(2) Permișiunea respectivă se acordă Guvernului de către Parlament prin adoptarea unei legi organice de abilitare, care va stabili, în mod obligatoriu, domeniul și data pînă la care se pot emite ordonanțele.

(3) Ordonanțele intră în vigoare la momentul publicării. Parlamentului i se prezintă spre adoptare proiectul de lege cu privire la aprobarea ordonanței sau ordonanțelor în termenul stabilit de legea de abilitare. Nerespectarea termenului atrage încetarea efectelor acestora. În cazul în care Parlamentul nu respinge proiectul de lege privind aprobarea acestora, ele rămîn în vigoare.

După expirarea termenului indicat în alineatul (2), ordonanțele ce fac parte din domeniul legislației pot fi anulate, suspendate sau modificate numai prin lege".

Articolul 131 "Bugetul public național" se completează cu un alineat nou (4) avînd următorul conținut:

"(4) Orice propunere legislativă sau amendament ce atrag majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după acceptarea acestora de către Guvern".

Autorii inițiativei de revizuire a Constituției consideră oportună modificarea Constituției și necesară pentru consolidarea puterii executive prin perfecționarea raporturilor Parlamentului cu Guvernul pentru următoarele motive.

- Guvernul va avea posibilitatea de a stabili prioritățile activității legislative a Parlamentului, precum și de a cere examinarea proiectelor de legi sau a propunerilor legislative în procedură de urgență;

- Guvernul va obține dreptul de a-și asuma răspunderea în fața Parlamentului asupra unui program, a unei declarații de politică generală sau a unui proiect de lege;

- Parlamentul va delega Guvernului împuterniciri legislative în unele domenii și pentru o anumită perioadă de timp, rezervîndu-și dreptul de aprobare, dezaprobare (respingere) sau revizuire a actelor legislative adoptate de Guvern;

- Parlamentul nu va adopta propuneri legislative sau amendamente ce atrag majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare fără acceptarea acestora de către Guvern.

Fiind abilitată cu atribuția de a se pronunța asupra inițiativei de revizuire a Constituției, Curtea Constituțională relevă următoarele:

1. Potrivit art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, revizuirea Constituției poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament. Avînd în vedere că Parlamentul, conform art. 60 alin. (2) din Constituție, este format din 101 deputați, iar inițiativa de revizuire a Constituției a fost înaintată de 39 de deputați în Parlament, ceea ce constituie mai mult de o treime, Curtea Constituțională constată că sesizarea întrunește condiția impusă de art.141 alin. (1) lit. b) din Constituție privind inițiativa revizuirii Legii Supreme.

2. Propunerile grupului de deputați nu depășesc limitele revizuirii Constituției, prevăzute de art. 142 din Constituție. Dispozițiile proiectului legii constituționale corespund exigențelor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului. Modificările și completările propuse de grupul de deputați în Parlament nu îngădesc

drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor sau garanțiile acestora.

Confirmînd respectarea condițiilor constituționale prevăzute pentru inițiativa și limitele revizuirii Constituției, Curtea Constituțională, totodată, reține că, potrivit atribuțiilor sale, în baza art. 135 alin. (1) lit. a), organul de jurisdicție constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Proiectul legii privind modificarea și completarea Constituției, propus spre avizare, nu prevede însă exercitarea controlului constituționalității asupra ordonanțelor Guvernului, ceea ce implică încălcarea statutului Curții Constituționale, care, conform art. 134 alin. (3) din Constituție, garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

În baza celor expuse, conducîndu-se după art. 135 alin. (1) lit. c), art. 141 alin. (2) din Constituție, art. 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 alin. (1), și art. 63 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională pronunță următorul

a v i z :

1. Revizuirea Constituției este inițiată de grupul de 39 de deputați în Parlament în conformitate cu prevederile art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova.

2. Prevederile proiectului de lege constituțională nu depășesc limitele revizuirii Constituției.

3. Proiectul legii privind revizuirea Constituției Republicii Moldova, în varianta propusă de grupul de deputați în Parlament, poate fi prezentat spre examinare Parlamentului, care va lua în considerare necesitatea exercitării de către Curtea Constituțională a controlului constituționalității asupra ordonanțelor Guvernului.

4. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data pronunțării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 14 octombrie 1999.
Nr. 4.